

לכבוד
חה"כ מירי רגב
יו"ר ועדת הפנים והגנת הסביבה
הכנסת, ירושלים
שלום רב,

הנדון: הרחבת "פיילוט" השיטור העירוני למרות ליקויים קשים שהתגלו בו

צו לייעול האכיפה והפיקוח העירוניים ברשויות המקומיות (הוראת שעה)
(שינוי התוספת הראשונה לחוק) (מס' 3), התשע"ד – 2014.
מכתבינו לוועדה מיום 16.7.2012, 30.5.2013, 14.11.2013, ו-9.3.2014.

1. ביום רביעי הקרוב (17.9.2014) תתבקש הוועדה שבראשותך, לאשר את הצו שבסימוכין, ולצרף 16 רשויות מקומיות ל-40 שכבר משתתפות ב"פיילוט" השיטור העירוני.
אנו מבקשים שתדחו את הבקשה, ולמצער שתימנעו מלדון בה עד לאחר שהוועדה והציבור יקבלו דיווחים מלאים ומפורטים על התנהלות הפיילוט, כמתחייב מהחוק המסדיר אותו, כמו גם על הליקויים הקשים שנמצאו בו לאחרונה על ידי יחידת הביקורת של המשטרה.
2. החוק שהתקבל לפני שלוש שנים כהוראת שעה,¹ מסדיר מהלך חסר תקדים, שבמסגרתו מועברות באורח ניסיוני סמכויות שיטור רגישות לפקחים שאינם שוטרים במספר מוגבל של רשויות. כל זאת, מתוך כוונה לעקוב אחר ההתפתחויות ולבחון אותן בטרם יוחלט אם להרחיב את פרויקט השיטור העירוני או שמא לבטלו; וכדברי היועצת המשפטית של הוועדה: "לייסד מסד נתונים על מנת שתהיה בידי הוועדה איזושהי תמונה שבה נוכל לראות לאן הולך מערך האכיפה העירוני."²
3. הפקדת סמכויות שיטור בידי מי שאינם מוכשרים לכך מעמידה סכנה לזכויות האדם של האזרחים. כפי שהתריע חבר הוועדה חה"כ דוד צור, שהוא קצין משטרה בדימוס:
"החשש הכי גדול הוא באמת שאנשים מקבלים פה סמכויות והם לא מספיק מוכשרים... עקב אכילס שעליו צריך לעקוב כל הזמן, זה הכשירות של האנשים האלה, המיון, היכולת המקצועית שלהם... נדרש פה פיקוח מאד הדוק."³
4. דומה שדברים אלה הטרידו גם את מנוחתך, לצד סוגיות נוספות דוגמת מימון, תנאי העבודה של הפקחים, הדאגה לשכונות ולישובים מוחלשים ועוד. על כן בחודש מרץ השנה הודעת:
"אני לא אאשר יותר תוספת עד שאני לא אקבל תמונה מלאה על הפערים, עד שאני לא אקבל תמונה מלאה על היתרונות שיש לשיטור מקומי. יהיו כאן גם ראשי ערים וגם אתם ואנחנו הולכים לעשות כאן הצגה מסודרת לכלל הוועדה. אני לא מוסיפה יותר עד שאני לא אקבל תמונה מלאה לגבי כל סוגיות השיטור העירוני."⁴

¹ חוק לייעול האכיפה והפיקוח העירוניים ברשויות המקומיות (הוראת שעה), תשע"א-2011 (ס"ח תשע"א מס' 2313 עמ' 1057.

² גבי מרים פרנקל שור, ועדת הפנים ואיכות הסביבה, פרוטוקול מיום פרוטוקול 1.8.2011 עמוד 16.

³ ועדת הפנים ואיכות הסביבה, פרוטוקול מיום 22.7.2013 עמוד 26.

⁴ ועדת הפנים ואיכות הסביבה, פרוטוקול מיום 10.3.2014 עמוד 5.

⁵ ניב קובוביץ "ביקורת פנימית של המשטרה - יחידות השיטור העירוני פועלות בניגוד לחוק", הארץ 6.9.2014.

5. והנה, **זו הפעם השלישית השנה** מתבקשת הוועדה להרחיב את היקף הפיילוט: "ניסוי" שהחל את דרכו עם 13 רשויות בלבד, צפוי לגדול בתוך שנה ל-56 רשויות. זאת למרות שהוועדה לא קיבלה אפילו את כל הדיווחים המחוייבים על פי החוק: בהתאם **לסעיף 19** לחוק חייב השר לביטחון פנים למסור לוועדה מדי חצי שנה דיווח מפורט על התקדמות הניסוי. החוק פורסם בחודש אוגוסט 2011 ולפיכך הייתה הוועדה אמורה כבר לקבל 6 דיווחים (את הדיווח השישי היה השר צריך להעביר לפני כחודש) דבר **שלא נעשה**. גם **הדיווחים שהוגשו לוועדה היו חלקיים**. חמור מכך, בהתאם **לסעיף 17** לחוק, חייבות הרשויות שמשותפות בניסוי לפרסם מדי שנה **דיווח על תלונות "שהוגשו לרשות המקומית בקשר להפעלת סמכויות על ידי פקח מסייע"**. לא מצאנו דיווחים כאמור – גם לא מטעם 13 הרשויות שמשותפות בפיילוט מאז ראשיתו.

6. למותר לציין, שהדיווחים על פי הוראות החוק הם רק קצה קצה של ה"תמונה המלאה", **שביקשת לקבל, "לגבי כל סוגיות השיטור העירוני"** בטרם תאשרי את הרחבת הפרויקט. על המשטרה, המשרד לביטחון פנים והרשויות המקומיות להקדים ולהעביר לוועדה – וכמובן גם לפרסם ברבים – מידע מפורט על הסוגיות שהטרידו את הוועדה בדיונייה הקודמים ועל הפיקוח שמתבצע על הפיילוט. בין היתר ראוי שהוועדה תקבל דיווח מפורט על ממצאי יחידת הביקורת המשטרתית, עליהם קראנו בשבוע שעבר ב"הארץ":

"יחידת הביקורת של המשטרה... קבעה כי ישנם **ליקויים קשים** בהפעלת היחידות, וכי חלקן **פועלות בניגוד להוראות החוק** והפקודות... נמצא כי כל יחידות השיטור העירוני מטפלות גם בתקריות פליליות מהותיות **שאינן בתחום סמכותן, וחורגות מהפקודות** כשאנשיהן מתערבים בהליכי מעצר, נכנסים לזירות רצח ועוד. בנוסף, נמצא כי ועדות משנה עירוניות, שנדרשות להתכנס אחת לחודש כדי לבקר ולפקח על עבודת היחידות, **לא התכנסו כנדרש**... אין די שוטרים צעירים בקבע המשרתים בשיטור העירוני, וכי רוב היחידות מורכבות משוטרים מבוגרים, שהמשטרה הכחולה כבר ויתרה על תרומתם... **בניגוד להוראות, השוטרים והפקחים לא משתתפים בשיעורים** שבועיים, שמטרתם העברת הידע הנדרש לעבודת השיטור... הכוחות מחויבים לעבור אימונים מבצעיים אחת לחצי שנה, לתרגול שיתוף הפעולה... **ברוב המקרים לא בוצעו אימונים** כאלו."⁵

7. יש להצר על כך שהמשרד לביטחון פנים לא דיווח לוועדה מיוזמתו על הממצאים הקשים. לא מדובר רק ב"תקלה" או ב"ליקוי" אלא בהתממשות הסכנות החמורות שמהן יגורנו, וקריסה של המנגנונים שנועדו למנוע אותן ולהגן על זכויות היסוד. סמכויות שיטור הן מן החמורות והקשות שמופקדות בידי הריבון ואל לנו למהר ולהפקירן – גם לא למען הבטחות להגברת "תחושת הביטחון" או ל"תחליפי שוטר" בעלויות מוזלות.

8. בשולי הדברים נציין, כי רק שלשום נודע לנו על הדיון וכי נבצר מאיתנו להגיע אליו בשל התחייבויות קודמות. אנו מקווים שהוועדה תשקול גם את הדברים שלעיל ותפעל לאורם.

בכבוד רב ובברכה,

אבנר פינצ'וק, עו"ד

העתקים: חברות וחברי ועדת הפנים ואיכות הסביבה